

# ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

## Γενικά στοιχεία

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (άρθρο 137 της Συνθήκης του Μάαστριχτ) συνιστά την άμεσα εκλεγμένη δημοκρατική έκφραση της πολιτικής βούλησης των Λαών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το μεγαλύτερο πολυεθνικό Κοινοβούλιο στον κόσμο. Αντιπροσωπεύει 370 εκατομμύρια πολίτες της Ένωσης και οι πρωταρχικοί στόχοι του είναι, όπως για κάθε Κοινοβούλιο, να ψηφίζει σωστούς νόμους και να εξετάζει και να ελέγχει τη χρήση της εκτελεστικής εξουσίας. Τώρα περισσότερο παρά ποτέ είναι σε θέση να επιτελεί το έργο του, τόσο γιατί οι αρμοδιότητές του διευρύνθηκαν σταδιακά, όσο και διότι οι εξουσίες του ενισχύθηκαν κατ' αρχάς με την Ενιαία Πράξη το 1987 και στη συνέχεια με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1993.

Φυσικά, το Κοινοβούλιο θεωρεί τον εαυτό του ως θεματοφύλακα του ευρωπαϊκού συμφέροντος και ως προασπιστή των δικαιωμάτων του πολίτη. Κάθε ευρωπαίος πολίτης, μόνος του ή μαζί με άλλους, έχει το δικαίωμα να απευθύνει αναφορά παραπόνων στο Κοινοβούλιο και να ζητήσει αποκατάσταση για θέματα που εμπίπτουν στη σφαίρα αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Κοινοβούλιο όρισε, εξ άλλου, τον Ευρωπαίο Διαμεσολαβητή, τον κ. Jacob Magnus Söderman, για να διερευνά καταγγελίες των πολιτών σχετικά με περιπτώσεις κακοδιαχείρισης των κοινοτικών υπηρεσιών.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δίνει προτεραιότητα στη διατήρηση δεσμών με τα εθνικά Κοινοβούλια μέσω τακτικών συναντήσεων μεταξύ των Προέδρων τους, των Προέδρων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και μεταξύ Κοινοβουλευτικών Επιτροπών. Οι επαφές αυτές τονώνονται ακόμη περισσότερο με συζητήσεις για τα θέματα πολιτικής της Ένωσης στα πλαίσια των διασκέψεων των Κοινοβουλίων («Assises»).

Οι σημαντικότερες εξουσίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εμπίπτουν σε τρεις κατηγορίες: νομοθετική εξουσία, εξουσία επί του προϋπολογισμού, έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας.

## Η Νομοθετική Εξουσία

Αρχικά, η Συνθήκη της Ρώμης του 1957 έδινε στο Κοινοβούλιο μόνο γνωμοδοτικό ρόλο, ενώ στην Επιτροπή έδινε το δικαίωμα να προτείνει νόμους και στο Συμβούλιο Υπουργών να αποφασίζει.

Οι μετέπειτα τροποποιήσεις της επεξέτειναν την επιρροή του Κοινοβουλίου στην τροποποίηση και ακόμη στην έγκριση νομοθεσίας έτσι, ώστε σήμερα το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μοιράζονται την εξουσία λήψης αποφάσεων σε πολλούς τομείς.

Σύμφωνα με την διαδικασία της διαβούλευσης, απαιτείται η γνωμοδότηση του Κοινοβουλίου πριν εγκριθεί από το Συμβούλιο νομοθετική πρόταση της Επιτροπής. Αυτό ισχύει, π.χ. για την αναθεώρηση των γεωργικών τιμών.

Η διαδικασία της συνεργασίας επιτρέπει στο Κοινοβούλιο να βελτιώνει προτεινόμενη νομοθεσία με τροπολογίες. Η διαδικασία συνεπάγεται δύο αναγνώσεις στο Κοινοβούλιο έτσι, ώστε να δίνεται στους Βουλευτές η ευκαιρία να επανεξετάζουν και να τροποποιούν την πρόταση της Επιτροπής και την αρχική θέση του Συμβουλίου σχετικά με αυτήν.

Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται σε πολλούς τομείς, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται τα θέματα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, η έρευνα, το περιβάλλον και η εξωτερική συνεργασία και ανάπτυξη.

Βάσει της διαδικασίας της συναπόφασης, η εξουσία λήψης αποφάσεων μοιράζεται ισότιμα μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Η επιτροπή συνδιαλλαγής - που αποτελείται από ίσο αριθμό Βουλευτών και μελών του Συμβουλίου και με παρούσα την Επιτροπή - επιζητεί συμβιβασμό σε νομοθετικό κείμενο, το οποίο εγκρίνουν στη συνέχεια και το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο. Εάν δεν υπάρξει συμφωνία, το Κοινοβούλιο μπορεί να απορρίψει εντελώς την πρόταση.

Η διαδικασία της συναπόφασης εφαρμόζεται σε ευρύ φάσμα θεμάτων, όπως η ελεύθερη κυκλοφορία, η προστασία των καταναλωτών, η παιδεία, ο πολιτισμός, η υγεία και τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

Η σύμφωνη γνώμη του Κοινοβουλίου απαιτείται για σημαντικές διεθνείς συμφωνίες, όπως είναι η προσχώρηση νέων Κρατών Μελών. Οι συμφωνίες σύνδεσης με τρίτες Χώρες, η οργάνωση και οι στόχοι των διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής<sup>1</sup> και τα καθήκοντα και οι εξουσίες της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

## Οι εξουσίες επί του προϋπολογισμού

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει τον προϋπολογισμό της Ένωσης κάθε χρόνο. Η διαδικασία του προϋπολογισμού επιτρέπει στο Κοινοβούλιο να προτείνει τρο-

<sup>1</sup> Κονδύλια που προβλέπονται για προγράμματα με στόχο την επίτευξη μίας πιο ισορροπημένης οικονομικής ανάπτυξης ανάμεσα στα Κράτη Μέλη.

ποποιήσεις και τροπολογίες στις αρχικές προτάσεις της Επιτροπής και στη θέση που έλαβαν τα Κράτη Μέλη στο Συμβούλιο. Όσον αφορά τις γεωργικές δαπάνες και τις δαπάνες που προκύπτουν από διεθνείς συμφωνίες, την τελευταία λέξη έχει το Συμβούλιο, αλλά σχετικά με άλλες δαπάνες - παραδείγματος χάριν παιδεία, κοινωνικά προγράμματα, ταμεία περιφερειακής ανάπτυξης, περιβαλλοντικά και πολιτιστικά σχέδια - αποφασίζει το Κοινοβούλιο σε στενή συνεργασία με το Συμβούλιο.

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, το Κοινοβούλιο έχει απορρίψει τον προϋπολογισμό, όταν οι επιθυμίες του δεν έγιναν σεβαστές από το Συμβούλιο. Πράγματι, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου είναι εκείνος που υπογράφει τον προϋπολογισμό, ο οποίος έτσι γίνεται νόμος.

Ο έλεγχος των δαπανών είναι το μόνιμο έργο της Επιτροπής Ελέγχου του Προϋπολογισμού, η οποία εξετάζει εάν τα χρήματα δαπανήθηκαν για τους σκοπούς που συμφωνήθηκαν και προσπαθεί να βελτιώσει την πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης. Το Κοινοβούλιο καταρτίζει ετήσια αξιολόγηση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού από την Επιτροπή πριν εγκρίνει τα ποσά και χορηγήσει «απαλλαγή» στην Επιτροπή βάσει της Ετήσιας Έκθεσης του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

#### Ο έλεγχος της εκτελεστικής εξουσίας

Το Κοινοβούλιο ασκεί συνολικό πολιτικό έλεγχο στον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται οι πολιτικές της Ένωσης. Η εκτελεστική εξουσία στην Ένωση μοιράζεται μεταξύ της Επιτροπής και του Συμβουλίου Υπουργών και οι αντιπρόσωποί τους παρίστανται τακτικά στις συνόδους του Κοινοβουλίου.

#### Κοινοβούλιο και Επιτροπή

Το Κοινοβούλιο διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην διαδικασία διορισμού - κάθε πέντε χρόνια - του προέδρου και των μελών της Επιτροπής. Ασκεί λεπτομερή έλεγχο μέσω της προσεκτικής εξέτασης των πολυάριθμων μηνιαίων και ετησίων εκθέσεων, τις οποίες είναι υποχρεωμένη να υποβάλει η Επιτροπή στο Κοινοβούλιο. Οι Βουλευτές μπορούν επίσης να υποβάλουν γραπτές και προφορικές ερωτήσεις στην Επιτροπή - υποβλήθηκαν περίπου 4.000 ερωτήσεις το 1994 - και υποβάλλουν τακτικά ερωτήσεις στους Επιτρόπους κατά την ώρα των ερωτήσεων στις συνόδους της ολομέλειας και στις συνεδριάσεις των κοινοβουλευτικών επιτροπών.

Στη χειρότερη περίπτωση (δεν έχει συμβεί ακόμη) το Κοινοβούλιο μπορεί να ψηφίσει πρόταση μομφής κατά της Επιτροπής και να την αναγκάσει να παραιτηθεί.

#### Κοινοβούλιο και Συμβούλιο

Ο εν ενεργεία πρόεδρος του Συμβουλίου παρουσιάζει το πρόγραμμά του κατά την έναρξη της Προεδρίας και προβαίνει στον απολογισμό στο Κοινοβούλιο κατά τη λήξη της περιόδου. Παρουσιάζει, επίσης, στην ολομέλεια τα αποτελέσματα του κάθε

Ευρωπαϊκού Συμβουλίου (διασκέψεις κορυφής), καθώς και τις εξελίξεις που σημειώθηκαν στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας.

Οι Υπουργοί παρακολουθούν τις συνόδους της ολομέλειας και συμμετέχουν στην «ώρα των ερωτήσεων», καθώς και σε σημαντικές συζητήσεις. Οφείλουν, επίσης, να απαντούν σε γραπτές ερωτήσεις.

Κατά την έναρξη κάθε διάσκεψης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, ο Πρόεδρος του Κοινοβουλίου παρουσιάζει τις βασικές θέσεις του Οργάνου στα θέματα τα οποία θα συζητηθούν από τους αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων. Ο λόγος του συχνά δίνει τον τόνο για τα θέματα που θα συζητηθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

#### Η οργάνωση του Κοινοβουλίου

Όλα τα βασικά πολιτικά ρεύματα της Ευρώπης, από την άκρα αριστερά έως την άκρα δεξιά, αντιπροσωπεύονται στο Κοινοβούλιο, το οποίο αριθμεί περίπου 100 πολιτικά κόμματα. Αυτά είναι οργανωμένα σε μικρό αριθμό πολιτικών ομάδων (8 επί του παρόντος).

Η συνολική διαχείριση των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου είναι ευθύνη του προεδρείου, το οποίο αποτελείται από τον πρόεδρο και 14 αντιπροέδρους. Όλα τα μέλη του εκλέγονται για περίοδο δυόμισι ετών.

Οι πρόεδροι των πολιτικών ομάδων συμμετέχουν μαζί με τον Πρόεδρο του Κοινοβουλίου στη διάσκεψη των Προέδρων, που είναι αρμόδια για τη διοργάνωση των εργασιών του Κοινοβουλίου και για την κατάρτιση της ημερήσιας διάταξης των συνόδων της ολομέλειας.

Μεγάλο μέρος της ουσιαστικής δουλειάς του Κοινοβουλίου διεξάγεται στα πλαίσια των 20 Επιτροπών του, που καλύπτουν όλους τους τομείς δραστηριοτήτων της Ένωσης, από την γεωργία έως την κοινή εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας, από τις νομικές υποθέσεις και τα δικαιώματα των πολιτών έως την εξωτερική συνεργασία και ανάπτυξη.

Το Κοινοβούλιο διατηρεί φιλικές σχέσεις με τις εκλεγμένες συνελεύσεις σε όλο τον κόσμο και οι Ευρωβουλευτές συναντώνται τακτικά με αντιπροσώπους άλλων Κοινοβουλίων στα πλαίσια διακοινοβουλευτικών επιτροπών και αντιπροσωπειών.

#### Πρόσβαση και ενημέρωση του κοινού

Οι συνεδριάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι ανοιχτές στον τύπο και στο κοινό. Εκδίδονται καθημερινά δελτία τύπου και πρακτικά συνεδριάσεων όταν συνεδριάζει το Κοινοβούλιο, καθώς και περιοδικές συνοπτικές εκθέσεις των δραστηριοτήτων του Κοινοβουλίου. Πληροφοριακό υλικό διανέμεται από τη Γενική Διεύθυνση «Πληροφορίες και δημόσιες σχέσεις» του Κοινοβουλίου, καθώς και από τα γραφεία του Κοινοβουλίου στις πρωτεύουσες των Κρατών Μελών και τα Euro-Info-Points.